

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 351/09-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti S., s. r. o., zastúpenej advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 1 S 204/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 204/2005 p o r u š i l základné právo spoločnosti S., s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 204/2005-38 z 2. júla 2009 z r u š u j e vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Spoločnosti S., s. r. o. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 430,30 € (slovom štyristotridsať eur a tridsať centov), ktorú j e Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet právneho zástupcu JUDr. J. H., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 351/09-12 z 13. októbra 2009 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti S., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 1 S 204/2005.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka podaním z 20. novembra 2009 a tiež krajský súd vo vyjadrení z 10. novembra 2009 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 S 204/2005 z 2. júla 2009 bolo na základe žaloby sťažovateľky ako žalobkyne proti S. ako žalovanej (ďalej len „žalovaná“) postupom podľa § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku zrušené rozhodnutie žalovanej sp. zn. P/1102/05/2003 zo 16. mája 2005 a vec jej bola vrátená na ďalšie konanie. Zároveň sa o trovách konania rozhodlo tak, že úspešnej sťažovateľke nebola ich náhrada priznaná. Rozsudok krajského súdu bol právnemu zástupcovi sťažovateľky doručený 13. júla 2009.

V časti odôvodnenia rozsudku týkajúceho sa trov konania krajský súd uviedol, že o náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a sťažovateľke náhradu trov nepriznal, aj keď mala z hľadiska žalobného petitu plný úspech, avšak vo vzťahu k žalobným dôvodom nemala žiadny úspech. Krajský súd vzal do úvahy dôvody osobitného zreteľa pri nepriznaní náhrady trov konania úspešnej sťažovateľke.

Sťažovateľka považuje výrok rozsudku krajského súdu v časti týkajúcej sa náhrady trov konania za porušenie jej označených práv podľa ústavy a dohovoru. V odôvodnení rozsudku sa stručne konštatuje, že pri nepriznaní náhrady trov sa brali do úvahy dôvody hodné osobitného zreteľa tak, ako to umožňuje ustanovenie § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. V ďalšom sa však nijako bližšie neodôvodňuje, ktoré konkrétne okolnosti prípadu či ďalšie dôvody viedli k tomuto záveru. Aplikácia ustanovenia § 250k ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku ako dôvodu nepriznania náhrady trov konania inak úspešnému účastníkovi konania tvorí výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok uplatňovanej pri priznávaní náhrady trov konania podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Ustanovenie § 250k ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku je teda všeobecným pravidlom. Pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa sa musí prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, na pomery účastníkov, ako aj ich postoj v konaní. Ako to vyplýva z odôvodnenia rozsudku, krajský súd viackrát vyzval žalovanú na predloženie spisového materiálu. Žalovaná spis ani napriek opakovaným výzvam nepredložila, a to aj napriek tomu, že jej zákon takúto povinnosť výslovne ukladá (§ 250d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Je teda zrejmé, že len v dôsledku opakovaného porušovania zákonných povinností žalovanej, ktoré krajskému súdu znemožnilo preskúmať jej postup, napokon sa rozhodlo v súlade s ustanovením § 250j ods. 3 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku tak, že rozhodnutie žalovanej bolo zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Protiprávne konanie jedného účastníka konania, v dôsledku ktorého všeobecný súd nemôže o predmete sporu rozhodnúť, nemôže byť v konaní na ťarchu druhému účastníkovi, ktorý si riadne uplatnil svoje základné právo na súdnu ochranu podľa ústavy a právo podľa dohovoru. Dôvody hodné osobitného zreteľa, na ktoré krajský súd v odôvodnení rozsudku v stručnosti poukazuje bez toho, aby objasnil,

prečo bral pri nepriznaní náhrady trov konania inak úspešnej žalobkyne do úvahy práve tento dôvod, nemôžu mať základ v okolnostiach spočívajúcich v protiprávnom konaní žalovanej, ktoré napokon vyvolalo potrebu zrušiť rozhodnutie žalovanej pre jeho nepreskúmateľnosť. Krajský súd sa v rozpore s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nevysporiadal so žiadnym konkrétnym dôvodom na nepriznanie náhrady trov sťažovateľke. Preto z odôvodnenia rozsudku nie je možné vyvodiť, aké úvahy a okolnosti viedli k uplatneniu tejto výnimky.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 1 S 204/2005 s tým, aby bol rozsudok z 2. júla 2009 v časti týkajúcej sa náhrady trov konania zrušený a vec v tejto časti vrátená na ďalšie konanie. Napokon požaduje aj náhradu trov konania.

Z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu sp. zn. Spr. 3621/2009 z 10. novembra 2009 doručeného ústavnému súdu 23. novembra 2009 vyplýva, že napadnutý výrok rozsudku krajského súdu považuje za správny. Krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupoval v zmysle záverov zo zasadnutia správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 19. a 20. mája 2009 (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 32/2008 z 18. februára 2009), podľa ktorých dôvody osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov úspešnému účastníkovi musia existovať v okolnostiach prípadu, ktoré majú inú kvalitu, ako v sporovom konaní. Dôvodom hodným osobitného zreteľa na strane neúspešného účastníka konania na nepriznanie náhrady trov konania úspešnému účastníkovi môže byť aj okolnosť, že účastník mal síce z hľadiska žalobného petitu úplný úspech, avšak vo vzťahu k žalobným dôvodom mal úspech iba čiastočný, resp. žiadny (napr. ak k zrušeniu rozhodnutia orgánu verejnej správy došlo z dôvodov uvedených v ustanovení § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku). Z tejto zásady vychádzal krajský súd aj v prerokúvanej veci, keď žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej síce vyhovel, avšak z iných právnych dôvodov ako namietala sťažovateľka.

Z repliky sťažovateľky z 20. novembra 2009 doručenej ústavnému súdu 24. novembra 2009 vyplýva, že sťažovateľka so závermi krajského súdu nesúhlasí. Hoci sťažovateľka namieta nedostatočnosť odôvodnenia výroku rozsudku krajského súdu o náhrade trov konania, ako aj samotné nepriznanie náhrady trov, krajský súd vôbec na prvú námietku sťažovateľky nereaguje. V súvislosti s druhou námietkou poukazuje na závery zo zasadnutia správneho kolégia najvyššieho súdu. Krajský súd tým vlastne odôvodňuje správnosť výroku o nepriznaní náhrady trov konania sťažovateľke až ex post, nie teda v rámci odôvodnenia rozsudku. Navyše, ak krajský súd tvrdí, že v prerokúvanej veci postupoval v zmysle už uvedených záverov, neznamená to, že rozhodol o náhrade trov konania v súlade s ustanovením § 250k Občianskeho súdneho poriadku a ústavne súladným spôsobom. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 32/2008 z 18. februára 2009 (na ktoré sa krajský súd vo svojom vyjadrení odvoláva) vôbec nevyplýva, že v každom prípade, keď mal žalobca z hľadiska žalobného petitu plný úspech, avšak vo vzťahu k žalobným dôvodom mal úspech iba čiastočný, resp. žiadny, pôjde o dôvody hodné osobitného zreteľa. Krajský súd právny názor uvedený v uznesení najvyššieho súdu aplikoval na danú vec mechanicky, neberúc do úvahy podstatné skutkové odlišnosti. Vo veci, na ktorú sa vzťahuje uznesenie, krajský súd dôvody hodné osobitného zreteľa videl v tom, že tvrdenia žalobcu uvedené v správnej žalobe neboli dôvodom na vyhovenie žalobe. Inými slovami, je zrejmé, že žalobca v tejto veci netvrdil také dôvody, pre ktoré by mohol mať úspech, relevantné dôvody na vyhovenie žalobe „našiel“ až sám krajský súd. V prerokúvanej veci však došlo k zrušeniu rozhodnutia žalovanej preto, že krajský súd v zmysle § 250j ods. 3 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku musel považovať rozhodnutie žalovanej za nepreskúmateľné z dôvodu, že žalovaná spisový materiál napriek opakovanej výzve krajského súdu nepredložila. V prerokúvanej veci teda nie je vôbec zrejmé, či by v prípade, ak by žalovaná konala podľa § 250d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (čo sťažovateľka legitímne očakávala), mala sťažovateľka úspech alebo neúspech vo vzťahu k žalobným dôvodom. Na rozdiel od prípadu, na ktorý sa vzťahuje uznesenie, ak aj sťažovateľka nemala žiadny úspech vo vzťahu k žalobným dôvodom, ako je to uvedené v rozsudku krajského súdu, nebolo to z dôvodov, ktoré by mohli byť pričítateľné sťažovateľke (napr. podanie žaloby s nesprávnou kvalifikáciou), ale preto, že žalovaná nepredložila spisový materiál. Dôvodom hodným osobitného zreteľa na strane žalovanej

nemôže byť jej protiprávne konanie. Sťažovateľka je presvedčená, že bez ďalšieho nemôže byť dôvodom hodným osobitného zreteľa podľa § 250k druhej vety Občianskeho súdneho poriadku prípad, keď dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia pre jeho nepreskúmateľnosť výlučne z dôvodu, že žalovaný správny orgán nepredložil súdu spis. Takýto právny záver je zjavne arbitrárny, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľný a neudržateľný a vo svojich dôsledkoch smeruje k tomu, že ten, kto uplatňuje svoje základné právo na súdnu ochranu, utrpí materiálnu ujmu práve v dôsledku uplatnenia tohto práva. S podaním žaloby podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku sa spája povinnosť zaplatiť súdny poplatok a spravidla aj povinnosť platenia trov právneho zástupenia advokátom z dôvodov aplikácie ustanovenia § 250a Občianskeho súdneho poriadku. Ak by súdy nepriznávali náhradu trov konania žalobcovi voči žalovanému správneho orgánu v prípadoch, keď je napadnuté rozhodnutie zrušené pre nepreskúmateľnosť z dôvodu, že spisy neboli predložené, dochádzalo by k „znehodnoteniu“ úspechu žalobcu v takomto súdnom konaní, ako aj k tomu, že by sa žalobcovi nemuselo oplatiť uchádzať sa o súdnu ochranu najmä v takých prípadoch, keď by trovy konania, ktoré by bol takto povinný žalobca sám znášať, dosahovali úroveň alebo by prevyšovali benefity z úspechu v konaní. K takémuto dôsledku by však nedochádzalo z dôvodov na strane žalobcu, ale postupom žalovaného správneho orgánu v rozpore s právnymi predpismi. Pravidlo, podľa ktorého žalobca nemá právo na náhradu trov konania v tomto prípade, by tak vytváralo prekážku pre uplatnenie práva podať žalobu proti správneho orgánu. V tejto súvislosti je nutné poznamenať, že ani z pohľadu žalobcu nie je vo väčšine prípadov len samotné zrušenie napadnutého správneho rozhodnutia bez toho, aby došlo k vysloveniu právneho názoru súdu, ktorým by bol správny orgán viazaný, dôvodom na podanie žaloby, a teda tým, kvôli čomu sa o súdnu ochranu uchádza. Totiž správny orgán, ktorý nie je viazaný právnym názorom súdu, môže po zrušení napadnutého rozhodnutia a vrátení veci rozhodnúť úplne rovnako ako rozhodol v napadnutom rozhodnutí a žalobca, ak chce dosiahnuť iný výsledok, musí opäť podať žalobu. Takýto postup by mohol správny orgán uplatniť aj opakovane (a dokonca zámerne) a žalobca by opakovane znášal všetky trovy spojené s podaním žaloby, čo by mohlo viesť k rezignácii žalobcu na súdnu ochranu.

Sťažovateľka napokon vyčísľuje trovy právneho zastúpenia advokátom za tri úkony po 115,90 €, za dva režijné paušály po 6,95 € a za 19 % dane z pridanej hodnoty celkom na sumu 430,30 €.

Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, vyjadrenie krajského súdu a repliku sťažovateľky aj žalovanej s tým, aby sa aj ona mohla vyjadriť vo veci samej, keďže rozhodnutím ústavného súdu môže byť dotknutá vo svojich právach.

Z vyjadrenia žalovanej z 3. decembra 2009 doručeného ústavnému súdu 11. decembra 2009 vyplýva, že navrhuje sťažnosti nevyhovieť. Podľa názoru žalovanej krajský súd oprávnene využil druhú vetu ustanovenia § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku berúc do úvahy dôvody hodné osobitného zreteľa. Za neopomenuteľnú skutočnosť treba v danom prípade považovať okolnosť, pre ktorú bolo rozhodnutie zrušené. K zrušeniu rozhodnutia došlo totiž v zmysle ustanovenia § 250j ods. 3 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku pre nepredloženie spisov. Ešte 20. septembra 2005 bol žalovanej doručený podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania. Vzhľadom na to, že žalovaná sama podnetu nevyhovela, spis predložila Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ako nadriadenému správnomu orgánu z dôvodu preskúmania rozhodnutia mimo odvolacieho konania a rozhodnutia vo veci. Ministerstvo však dosiaľ nerozhodlo a spisový materiál nevrátilo. Žalovaná preto nemohla vyhovieť požiadavkám krajského súdu na predloženie spisového materiálu, na čo aj viackrát upozornila. Uvedené krajský súd vyhodnotil tak, že žalovaná znemožnila preskúmanie svojho postupu v správnom konaní, ako aj konania, ktoré predchádzalo vydaniu preskúmaného rozhodnutia. Žalovaná v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na to, že išlo o obdobie, keď ministerstvo prechádzalo viacnásobnými organizačnými a personálnymi zmenami. S prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka mala síce vo vzťahu k žalobnému petitu plný úspech, avšak vo vzťahu k žalobným dôvodom nemala žiaden úspech, pričom žalovaná nemohla krajskému súdu spisový materiál poskytnúť, keďže ho nemala k dispozícii (nejde teda o zrušenie rozhodnutia, ktoré by bolo zapríčinené žalovanou), existovali v danom prípade dôvody hodné osobitného zreteľa na to, aby krajský súd nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania.

II.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 1 S 204/2005-38 z 2. júla 2009 vyplýva, že ním bolo zrušené rozhodnutie žalovanej sp. zn. P/1102/05/2003 zo 16. mája 2005 podľa ustanovenia § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku a vec bola vrátená žalovanej na ďalšie konanie. Sťažovateľke náhrada trov konania nebola priznaná. V súlade s ustanovením § 250d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku predseda senátu vyžiadal spisy žalovanej, ktorá ich bola povinná bez meškania predložiť spolu so spismi správneho orgánu prvého stupňa. Stalo sa tak výzvou zo 14. septembra 2005 doručenou žalovanej 23. septembra 2005. Žalovaná podaním doručeným 18. apríla 2006 oznámila, že celý spisový materiál sa nachádza na ministerstve v rámci mimoodvolacieho konania. Ďalším podaním z 19. februára 2007 žalovaná oznámila, že spisový materiál sa stále nachádza z rovnakého dôvodu na ministerstve. Tento stav trval aj v čase ďalšieho dopytu krajského súdu z 31. januára 2008. Keďže žalovaná spisový materiál krajskému súdu nepredložila ani počas niekoľkých rokov, znemožnila tým krajskému súdu preskúmať jej postup v odvolacom konaní, ako aj postup v konaní predchádzajúcom vydaniu jej rozhodnutia. Dodržanie či porušenie zákonného postupu pri prerokovaní predmetnej veci správnym orgánom bolo možné zistiť len z originálneho spisového materiálu obsahujúceho aj originálne doklady o doručení písomností správneho orgánu účastníkom. Prípadné nedodržanie zákonného postupu správneho orgánu v konaní je možné považovať za vadu, na ktorú je povinný súd prihliadať i bez návrhu, pretože mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Podľa § 250j ods. 3 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku súd zruší napadnuté rozhodnutie správneho orgánu a podľa okolností aj rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa a vráti vec žalovanému správnenému orgánu na ďalšie konanie, ak bolo rozhodnutie vydané na základe neúčinného právneho predpisu, ak rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov, alebo rozhodnutie je nepreskúmateľné pre neúplnosť spisov správneho orgánu alebo z dôvodu, že spisy neboli predložené. Keďže napadnuté rozhodnutie žalovanej sa muselo považovať za nepreskúmateľné, neostalo nič iné, ako ho zrušiť a vec vrátiť žalovanej na ďalšie konanie. O náhrade trov konania sa rozhodlo podľa ustanovenia § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku tak, že sa sťažovateľke trovy konania nepriznali. Aj keď sťažovateľka mala z hľadiska žalobného

petitu plný úspech, vo vzťahu k žalobným dôvodom nemala žiadny úspech. Krajský súd bral do úvahy dôvody osobitného zreteľa pri nepriznaní náhrady trov konania úspešnej sťažovateľke.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 32/2008 z 18. februára 2009 vyplýva, že v prerokúvanej veci krajský súd v prvostupňovom konaní zrušil rozhodnutie žalovaného orgánu verejnej správy, avšak z iných dôvodov, ako ktoré tvrdil žalobca. Vzhľadom na túto skutočnosť nepriznal úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania. Krajský súd bol toho názoru, že k zrušeniu rozhodnutia orgánu verejnej správy došlo z dôvodu nesprávneho posúdenia veci, teda z iného dôvodu, než aký bol tvrdený v žalobe. Túto skutočnosť považoval krajský súd za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý nebolo možné úspešnému žalobcovi priznať náhradu trov konania. Najvyšší súd rozsudok krajského súdu vrátane výroku o náhrade trov konania potvrdil. V súvislosti s náhradou trov konania poukázal na ustanovenie § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Konštatoval, že procesnými predpokladmi na priznanie náhrady trov konania podľa tohto ustanovenia sú: 1. čiastočný alebo plný úspech žalobcu, 2. nejestvujúce dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by bránili priznaniu náhrady trov, a 3. skutočnosť, že sa žalobca náhrady trov konania výslovne nezriekol. Dôvody hodné osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov úspešnému žalobcovi musia existovať v okolnostiach prípadu, ktoré majú tiež inú kvalitu, ako v sporovom konaní. Dôvodom hodným osobitného zreteľa na strane žalovaného na priznanie náhrady trov konania úspešnému žalobcovi iba sčasti, prípadne jej nepriznanie, môžu byť aj okolnosti, že žalobca mal z hľadiska žalobného petitu plný úspech, avšak vo vzťahu k žalobným dôvodom mal úspech iba čiastočný, resp. žiadny (napríklad, ak k zrušeniu rozhodnutia orgánu verejnej správy došlo z dôvodov uvedených v ustanovení § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku). Z tejto zásady bolo potrebné vychádzať aj v prerokúvanej veci, keď žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného bolo síce súdom vyhovené, avšak z iných právnych dôvodov, ako namietal žalobca.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo(...) prejednaná(...) súdom(...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08, II. ÚS 82/09).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že uvedené právne východiská sa vzťahujú na obe označené práva (IV. ÚS 147/08).

Pri rozhodovaní všeobecných súdov o tom, či sú splnené podmienky ustanovenia § 150 Občianskeho súdneho poriadku pre výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania, je potrebné, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania, boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe všeobecných súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru (II. ÚS 122/09).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podstatou sťažnosti sú dve zásadné námietky sťažovateľky. Ide predovšetkým o to, že záver krajského súdu o nepriznaní náhrady trov konania úspešnej sťažovateľke

z dôvodov hodných osobitného zreteľa nie je dostatočným a konkrétnym spôsobom zdôvodnený. Okrem toho krajský súd pochybil aj vecne tým, že úspešnej sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal, pretože v skutočnosti dôvody osobitného zreteľa hodné vo veci neexistujú. Totiž protiprávne konanie jedného účastníka konania, v dôsledku ktorého všeobecný súd nemôže o predmete sporu rozhodnúť, nemôže byť v konaní na ťarchu druhému účastníkovi, ktorý si riadne uplatnil svoje základné právo na súdnu ochranu.

Podľa názoru krajského súdu a žalovanej boli postup a rozhodnutie krajského súdu z pohľadu oboch námietok správne, keďže krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupoval v zmysle záverov vyplývajúcich z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 32/2008 v analogickej veci. Žalovaná navyše poukazuje na to, že nepredloženie administratívneho spisu krajskému súdu zo subjektívneho hľadiska nezavinila, pretože spis musela ešte predtým postúpiť ministerstvu z dôvodu mimo odvolacieho konania, odkiaľ sa dosiaľ nevrátil.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno súhlasiť s prvou námietkou sťažovateľky.

Je síce pravdou, že odôvodnenie výroku rozsudku krajského súdu č. k. 1 S 204/2005-38 z 2. júla 2009 o nepriznaní náhrady trov konania úspešnej sťažovateľke je veľmi stručné, avšak napriek tomu dostatočne jasne a zrozumiteľne z neho vyplýva, že za dôvod hodný osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania úspešnej sťažovateľke v zmysle § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku považoval krajský súd skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie žalovanej bolo zrušené z iných dôvodov, než aké uviedla, resp. tvrdila sťažovateľka. Z toho krajský súd vyvodil, že i keď sťažovateľka mala z hľadiska žalobného petitu plný úspech, avšak vo vzťahu k žalobným dôvodom nemala žiadny úspech.

Odlišná je situácia týkajúca sa druhej námietky sťažovateľky. Túto považuje ústavný súd za dôvodnú.

Zodpovedá skutočnosti, že dôvod, pre ktorý krajský súd správnej žalobe sťažovateľky vyhovel a rozhodnutie žalovanej zrušil, je celkom odlišný od dôvodov,

ktorými argumentovala sťažovateľka vo svojej žalobe o preskúmanie právoplatného rozhodnutia žalovanej. Z toho zároveň vyplýva, že skutková okolnosť, v ktorej videl krajský súd naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania, bola nepochybne preukázaná (II. ÚS 122/09). Otázkou preto je, či uvedenú preukázanú skutočnosť možno právne kvalifikovať v zmysle § 250k ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku ako dôvod osobitného zreteľa hodný na nepriznanie náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania. Práve táto otázka je medzi účastníkmi sporná.

Ako na to správne poukazuje sťažovateľka, krajský súd sa jej žalobou v merite veci vôbec nezaoberal, a preto ani žalobné argumenty sťažovateľky nijako neposudzoval. Stalo sa tak preto, že napriek opakovaným výzvam krajského súdu a dlhému obdobiu čakania žalovaná nepredložila krajskému súdu svoj administratívny spis nevyhnutný pre meritórne preskúmanie veci, hoci to bolo jej zákonnou povinnosťou. Za takéhoto stavu krajský súd napadnuté rozhodnutie zrušil bez akéhokoľvek meritórneho preskúmania veci, a to z dôvodu absencie administratívneho spisu.

Možno urobiť predbežný záver, že krajský súd nemohol vecne skúmať podanú žalobu sťažovateľky preto, lebo žalovaná postupovala v konaní protizákonným spôsobom. Na tomto závere nič nemení žalovanou tvrdená okolnosť, podľa ktorej subjektívne nezavinila nepredloženie spisu, keďže sama spisom v rozhodnom období nedisponovala, a nemohla ho preto krajskému súdu predložiť. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že je postačujúce, že žalovaná porušila svoju zákonnú povinnosť z objektívneho hľadiska bez ohľadu na vlastné prípadné subjektívne zavinenie. Navyše celkom iste bolo možné prijatím vhodných opatrení uvedenej situácii predísť (napríklad vyhotovením kópie administratívneho spisu v spolupráci s ministerstvom). Napokon treba uviesť, že sťažovateľka ani z objektívneho hľadiska nespôsobila, ale ani zo subjektívneho hľadiska nezavinila nemožnosť meritórneho preskúmania rozhodnutia žalovanej.

V konečnom dôsledku dospel krajský súd v otázke náhrady trov konania k takému paradoxnému záveru, ktorým žalovanú, ktorá zákon porušila, od trov konania odbremenil, a naopak, sťažovateľku, ktorá postupovala v súlade so zákonom, trovami konania zatážil.

Podľa názoru ústavného súdu za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle § 250k ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku nemožno považovať takú skutočnosť, ktorá (prípadne ktorej podklad) znamená vo svojej podstate porušenie zákona, resp. predstavuje nezákonný postup. Takýto výklad citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku je arbitrárny, lebo zásadne popiera účel a význam tohto ustanovenia.

Na uvedenom závere nič nemení právny názor vyslovený najvyšším súdom v inom konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžo 32/2008, podľa ktorého dôvodom hodným osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov úspešnému účastníkovi konania môže byť aj okolnosť, že v rozpore so žalobou namietanými skutočnosťami dôjde k zrušeniu rozhodnutia orgánu verejnej správy z dôvodov uvedených v ustanovení § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, teda aj preto, že nebol správne súdu predložený administratívny spis. Prípád skúmaný najvyšším súdom v uvedenej veci nie je analogický, lebo rozhodnutie orgánu verejnej správy nebolo zrušené pre nepredloženie administratívneho spisu. Zovšeobecňujúci záver najvyššieho súdu ide preto v značnej miere nad skutkový rámec skúmaného prípadu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 1 S 204/2005 (bod 1 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Berúc do úvahy citované ustanovenia ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 1 S 204/2005-38 z 2. júla 2009 vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom bude povinnosťou krajského súdu riadiť sa právnym názorom ústavného súdu.

Právny zástupca sťažovateľky požiadal o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v sume 430,30 €, a to za tri úkony právneho zastúpenia v roku 2009, za dva režijné paušály a za 19 % dane z pridanej hodnoty.

Ústavný súd priznal sťažovateľke požadovanú sumu 430,30 €. Vychádzal pritom z troch úkonov právnych služieb v roku 2009 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť a replika po 115,90 €), z troch režijných paušálov po 6,95 € a z 19 % dane z pridanej hodnoty vo výške 70,02 €. Trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú preto celkovú sumu 438,57 €. Vzhľadom na to, že si sťažovateľka uplatnila iba 430,30 € (o jeden režijný paušál a príslušnú daň z pridanej hodnoty menej), priznal jej ústavný súd iba sumu ňou požadovanú (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2009